

Tämä on kaavan liitteeksi tarkoitettu lyhennelmä muistiosta, josta on henkilöiden nimitiedot poistettu.

31.10.2022

Muistio

Kalajoen Hiekkasärkkien mantereenpuolen osayleiskaava

Kokous:	Työneuvottelu pohjavesiasioista		
Paikka:	Teams		
Aika:	perjantai 21.10.2022 klo 9.30–11.15		
Osallistujat:	ELY-keskus	5 edustajaa	
	Kalajoen kaupunki	2 edustajaa	
	Kalajoen Hiekkasärkät Oy	1 edustaja	
	AFRY	1 edustaja	
	Sweco	3 edustajaa	

1 Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Kyseessä on työneuvottelu pohjavesiasioista, ei viranomaisneuvottelu. Valittiin puheenjohtaja ja muistion laatija.

Palaveriin olisi ollut paikallaan kutsua myös Vesikolmion edustaja.

2 Kaavoituksen ja pohjavesiselvityksen tilanne

Kalajoen kaupungin edustaja kertoi tavoitteista kehittää ja laajentaa Hiekkasärkkien matkailutoimintoja valtatie 8 mantereenpuolelle. Myös yrittäjät miettivät kovasti investointeja alueelle. Reunaehtoja on tärkeä saada määritettyä ja kehityksen suunnat määritettyä mahdollisimman pian. Kaavoitusta ja maankäytön ohjausta on tärkeä saada edistettyä nopeaa myös siksi, että kesäinen käyttöpaine ja tapahtumat alueella ovat jo kasvaneet ja myös riskit lisääntyvät.

Kaupungin edustaja kertoi, että edellisen palaverin jälkeen on pohjavesiselvityksen luonnosmateriaali valmistunut. Lisäksi on käynnistetty kaava-alueen koskeva kehittämissuunnitelman päivitys, joka valmistuu vuoden 2022 lopulla. Kaupungilla on tällä hetkellä kova paine edistää kaavaa ohjaamaan tulevia matkailuhankkeita ja maankäyttöä alueella.

Sweco totesi, että kaavaa varten tähän saakka tehdyt muut ympäristöselvitykset ja kaavan suunnittelutilanne on esitelty melko kattavasti helmikuun pohjavesipalaverissa ja kaavan tavoitteita on kirjattu myös muistioon. Kaavasunnitelmat eivät ole edenneet sen jälkeen, vaan kaavasunnittelu on jäänyt odottamaan pohjavesiselvityksen tuloksia ja edelleen matkailun kehittämissuunnitelman päivittämistä, jossa maankäytön kehittämistavoitteita tarkennetaan ja priorisoidaan kaavoitusta varten. Tavoite on, että pian loppuvuodesta valmistuvan kehittämissuunnitelman laatimisen jälkeen valmistellaan nähtäville asetettava kaavaluonnos.

Sweco totesi, että matkailun kehittämissuunnitelman päivitys todennäköisemmin valmistuu joulukuussa vuoden loppuun mennessä ja marraskuulla on tarkoitus järjestää työpaja, jossa strategisia tavoitteita määritellään alueen toimijoiden kanssa.

3 Pohjavesiselvitys ja vaikutukset

AFRY esitteli syksyn 2022 pohjavesiselvityksen tuloksia. Pohjavesiselvitys on vasta luonnos.

Uusia pohjavesiputkia asennettiin tutkimusohjelman mukaiset 12 kpl ja lisäksi muutama putki Vesikolmion toimesta ja yksi putki ympäristötoimen pyynnöstä lentokentän tarkkailua varten. Mittaukset tehtiin vasta syyskuussa 2022. Alueella jo olevat pohjavesiputket, Vesikolmion jatkuvatoimiset mittauspisteet ja saatavilla olevat tutkimustulokset ja tieto on hyödynnetty selvityksessä. Tutkimusten perusteella on esitetty pohjaveden virtauskuva sekä alustava suoja-alue Hiekkasärkkien vedenottamolle. Liitekartalla on esitetty myös selvityksessä havaittuja alueellisia vedenjakajia. Kaakkoispuolella lentokenttää on orsivettä.

Oleelliset tiedot suoja-alueen laajuuden arvioinnissa ovat muodostuvan pohjaveden määrä (sademäärä, imeytymiskerroin) ja otettavan pohjaveden määrä.

Hiekkasärkkien vedenottolupa on 2000 m³/d. Suurimman vedenoton aikaan ottomäärä on vuonna 2022 ollut keskimäärin noin 1600 m³/d ja enimmillään noin 1700 m³/d. Hiekkasärkkien tapauksessa merkitsevää on, kuinka paljon vettä otetaan ja kuinka pitkiä jaksoja ottamoa kuormitettaisiin lupaehdon 2000 m³/d mukaisesti tai lähellä sitä. Alustava esitys suoja-alueeksi on tehty keskimääräisessä vedenottotilanteessa 700 m³/d. Esitetyn suoja-alueen rajauksessa on huomioitu luvan mukainen enimmäisottomäärä (2 000 m³/d) lounaan ja koillisen suunnissa. Maaperä on näissä suunnissa myös paremmin vettä johtavaa.

Selvitykseen on tarkoitus täydentää vielä havainnollisempi malli kovan pohjan ja pohjavedenpinnan tasoista.

Kaavaratkaisun vaikutuksista pohjaveteen laaditaan myöhemmin erillinen raportti.

4 Viranomaisten kannanotot pohjavesiasioihin

Pohjavesiselvityksen aineisto on lähetetty ELY-keskukselle paria päivää ennen, mutta se on päätynt roskapostiin eikä ole heti tavoittanut kaikkia. Osa on kerennyt tutustua selvitykseen vain pintapuolisesti.

Kaupunki totesi, että kaupungin päätös selvityksen tekemisestä on tehty 16.6.2022. AFRY totesi, ettei uusia pohjavesiputkia enää mitenkään pystytty asentamaan ja mittauksia tekemään juhannukseen ja kesälomiin mennessä ja siksi mittaustulokset ovat syksyiltä.

ELY-keskus / ympäristön suojele:

- Kuten helmikuussa on sovittu, vedenottamon suoja-alueen laajuus tulee määrittää tilanteesta, kun vedenotto on suurinta.
- Maankäytön reunaehdoja ei voida tämän selvitysaineiston perusteella vielä määrittää.
- Tutkimuspiste 62 on tärkein putki sen määrittämiseksi, kuinka kauas vedenotto ulottuu koillisuunnassa. Tieto tämän putken osalta jäi saamatta. Tarvittaessa tulisi asentaa uusi käyttökelpoinen putki vanhan viereen.
- Matkailutoiminnan kasvu lisäänee myös vedentarvetta alueella.
- Raportti kaavan vaikutuksista pohjaveteen on hyvä laatia, kuten on suunniteltu.
- Tärkeä on myös arvioida, miten vedenpinnan nousu vaikuttaa, mikäli vedenotto jostain syystä keskeytyisi.
- Vesikolmiolla on vesilain mukainen lupa 2000 m³/d vedenottoon. Tähän ei ole keinoja puuttua, eikä lähtökohtana voi olla rajoittaa vedenottoa tai korvata sitä lisäämällä vedenottoa toisaalla. Siipon vedenottamalla on myös lupa tietyille

määrälle, ja muutokset tarvitsisivat uuden lupapäätöksen AVI:lta ja muutoksen vaikutukset (mm. Naturaan) tulisi vastaavasti arvioida tarkkaan.

- Se, miten vesilain mukainen lähisuojavaöhyke rajoittaa toimintoja ja maankäyttöä, on tapauskohtaista ja asiaan voidaan ottaa kantaa vasta oikea-aikaisesti kesällä tehdyn pohjavesitutkimuksen perusteella. Luultavasti suuret parkkialueet tai tiivis rakentaminen ei lähisuojavaöhykkeen alueella ole mahdollista, koska tällaisilta alueilta pohjaveden virtaussuunta tulisi olla vedenottamolta poispäin. Pohjavedenjakajan sijainti tulisi tietää mahdollisimman tarkasti.
- Myös lähisuojavaöhykkeen ulkopuolisen pohjavesialueen asettamia rajoituksia voidaan tarkemmin arvioida vasta myöhemmin. Jo aiemmin on todettu, että esim. maalämpökaivoja ei voi toteuttaa ilman vesilain mukaista lupaa ja kellarikerrokseen rakentaminen ei ehkä ole mahdollista.
- AVI:n suoja-aluepäätöksen hakeminen on tarpeen, koska vedenottamon vaikutusalueella on painetta muulle maankäytölle.
- Olemassa olevat, lähisuojavaöhykkeelle sijoittuvat luvanvaraiset toiminnot kuten lentokenttä voinevat säilyä nykyisellään.

ELY-keskus / alueidenkäyttö:

- Kaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin ja vaikutuksia arvioivaan suunnitteluun. Tarvittavat pohjaveden lisätutkimukset tulee tehdä ennen kuin kaavaehdotus asetetaan nähtäville. Kaupunki voi itse harkita, miten ajoittaa valmisteluvaiheen kuulemisen ja kaavaluonnoksen nähtävillä olon ja ottaako siinä jonkinlaisen riskin, jos pohjavesiasiat eivät ole vielä kaavaluonnokseen tarkentuneet.
- Nähtäville asetettavasta kaavaluonnoksesta tulee pyytää viranomaisilta lausunnot ja kaavasta tulee järjestää viranomaisneuvottelu valmisteluvaiheen kuulemisen ja vastineiden laatimisen jälkeen ennen kaavaehdotusta.
- Kehittämissuunnitelma ei ole maankäyttö- ja rakennuslain säätelämä suunnitelma, joten sitä on mahdollista viedä eteenpäin.
- ELY:n luonnonsuojeluyksikkö ottaa myöhemmin kantaa harjujen suojelukysymykseen.

Sweco esitteli pohjavesialueita ja vedenottamon suojavaöhykettä koskevia kaavamääräysesimerkkejä muualta.

5 Jatkoimenpiteet

- Pohjavesiselvitystä täydennetään ensi kesänä suurimman vedenoton aikaan.
- Kaupunki edistää kehittämissuunnitelman laatimista ja kaavan valmistelua. Kaavaehdotusta ei aseteta nähtäville ennen kuin tarvittavat pohjavesiselvitykset on tehty ja kaavan vaikutuksia riittävästi arvioitu.
- Nähtäville asetettavasta kaavaluonnoksesta pyydetään viranomaisilta lausunnot ja kaavasta järjestetään viranomaisneuvottelu valmisteluvaiheen kuulemisen ja vastineiden laatimisen jälkeen ennen kaavaehdotusta.

6 Muut asiat

Ei muita asioita.

7 Neuvottelun päättäminen

Neuvottelu päättyi klo 11.15.